

Advies Besluit Elektronisch Procederen

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

De minister voor Rechtsbescherming drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum: 4 maart 2020

Inhoud van de brief

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 21 januari 2020, kenmerk 2804992, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het Besluit Elektronisch Procederen (het 'Besluit').

HET BESLUIT

Het Besluit elektronisch procederen biedt een regelgevend kader voor vrijwillig en verplicht elektronisch procederen in het civiele recht en het bestuursrecht. Het bepaalt onder meer aan welke eisen een digitaal systeem voor gegevensverwerking moet voldoen dat door een rechterlijke instantie wordt gebruikt voor elektronisch procederen.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

ADVIES

Algemeen

Het voorliggend besluit maakt het mogelijk om elektronisch procederen per zaakstroom in te voeren bij de bij het Basisplan² betrokken rechterlijke instanties, vooralsnog op vrijwillige basis. De Raad waardeert de keuze om het Besluit zoveel mogelijk aan te laten

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke instanties zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

² Zie Kamerstukken II 2018/19, 29279, nr. 490

sluiten bij de regels uit het Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht uit 2016 en andere regelgeving omtrent digitaal procederen³, zodat de al bestaande mogelijkheden voor elektronisch procederen in gebruik kunnen blijven.

Samenloop Wet Digitale Overheid

Het wetsvoorstel Wet Digitale Overheid (WDO)⁴, dat inmiddels de Eerste Kamer heeft bereikt, stelt generieke regels voor de digitale toegang tot de overheid en daarmee ook tot de Rechtspraak. Dit wetsvoorstel, de latere tranches hiervan en de eventuele latere regelgeving zullen invloed hebben op de tekst van voorliggend Besluit. De Nota van Toelichting (NvT) van het Besluit gaat summier in op de WDO⁵, en beschrijft onder andere dat de acceptatieplicht uit de WDO pas geldt als de rechterlijke instanties er klaar voor zijn. Aangezien de WDO bepaalt dat het aansluitschema wordt bepaald door de Minister van Binnenlandse Zaken en de "Minister die het mede aangaat", verzoekt de Raad U nadrukkelijk om dit proces te bewaken. Onder andere vanwege de specifieke eisen die voortvloeien uit het procesrecht, zoals de noodzaak om bepaalde voorwaarden te kunnen stellen voor het identificeren van specifieke beroepsgroepen (e.g. advocatenpas).⁶ Daarnaast blijft de Raad graag in overleg met Uw Ministerie om de samenloop van het WDO-traject en voorliggend besluit te bewaken, met als doel de digitale toegang tot de rechter te blijven waarborgen.

Betrouwbaarheidsniveau (artikel 3 lid 2)

De Raad acht nadere duiding van het begrip 'betrouwbaarheidsniveau' in het tweede lid van artikel 3 wenselijk. De artikeltekst zelf stelt eisen aan het betrouwbaarheidsniveau van het systeem, terwijl de toelichting spreekt over de betrouwbaarheid van de koppeling tussen de systemen (betrouwbaarheid authenticatie) en de bij technisch procesreglement vast te stellen eisen aan het te koppelen systeem (betrouwbaarheid systeem). De Raad geeft in overweging deze splitsing in de artikeltekst zelf te maken en adviseert om beide uitgebreider toe te lichten in de NvT.

Eis tweefactorauthenticatie (artikel 4 sub b)

De Raad onderstreept het belang van het stellen van betrouwbaarheidseisen aan authenticatiemiddelen, zoals geregeld in artikel 4. Echter lijkt sub b van dit artikel niet alleen een ondergrens, maar ook een bovengrens te stellen. Door sec twee-factor te eisen lijkt het Besluit middelen met een hoger niveau die geen gebruik maken van tweefactorauthenticatie uit te sluiten. Dit creëert een onwenselijke situatie waarin bijvoorbeeld een ondernemer met een E-herkenningsmiddel 4 in principe niet toegelaten kan worden, terwijl dat middel een hoger betrouwbaarheidsniveau heeft dan artikel 4 eist. De Raad adviseert om, naar het voorbeeld van artikel 5 van het Besluit digitale stukken Strafvordering, een middel voor te schrijven dat uitgaat van

³ Zie artikel 9 van het Besluit

⁴ Kamerstukken 34.972

⁵ Zie de laatste alinea bij de artikelsgewijze toelichting van artikel 4 van het Besluit.

⁶ Zie in dit verband ook het advies van de Raad voor de rechtspraak inzake de Wet Digitale Overheid (destijds: Wet generieke digitale infrastructuur): <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2017-10-advies-wet-gdi.pdf>

“tweefactorauthenticatie of hoger”. Hierbij wil de Raad wel opmerken dat een dergelijke aanpassing aan de andere kant niet moet leiden tot het verhogen van de ondergrens.

Ondertekening (artikel 5)

Het wordt door de Raad gewaardeerd dat artikel 5 en de daar bijbehorende toelichting zowel aandacht besteden aan de betrouwbaarheid van de ondertekening als de verschillende vormen waarin een ondertekening kan geschieden – beiden belangrijk voor de digitale toegankelijkheid van de rechtspraak. Voor de praktijk is het daarbij van belang dat het helder is welke vormen zijn toegestaan en onder welke voorwaarden. De Raad geeft om die reden in overweging om, zonder daarbij het techniek-neutrale karakter van het artikel teniet te doen, concrete voorbeelden te geven van de omstandigheden waarin met een gewone elektronische handtekening (e.g. ingescande natte handtekening) kan worden volstaan dan wel een geavanceerde elektronische handtekening noodzakelijk is.

Bij het derde lid van artikel 5 merkt de Raad op dat de toelichting beperkt is. De Raad geeft in overweging om ondubbelzinnig te verwijzen naar de toelichting bij artikel 5 lid 2 van het Besluit uit 2016 of in ieder geval te verduidelijken dat de identiteit van de ondertekenaar en het moment van ondertekening zichtbaar zijn in respectievelijk af te leiden zijn uit het document zelf.

Overzicht storingen (artikel 8)

Artikel 8 van het Besluit regelt hoe omgegaan moet worden met een verstoring in het aangewezen digitale systeem. In de toelichting wordt verder uitgewerkt en beschreven dat de storingsinformatie ter beschikking wordt gesteld op de website van de rechterlijke instanties. Hoewel dit de huidige praktijk is, kan de Raad zich voorstellen dat er in de toekomst andere oplossingen mogelijk zijn. De Raad geeft daarom in overweging om de toelichting op dit punt techniek-neutraal te maken en de vermelding op de website daarbij als mogelijkheid te benoemen.

FINANCIËLE GEVOLGEN

De financiële dekking voor de IT- en implementatiekosten die voortvloeien uit het Basisplan zijn voorzien in het prijsakkoord 2020-2022. Doordat het Besluit regels stelt voor het elektronisch procederen, maar daartoe niet verplicht, verwacht de Raad op dit moment verder geen financiële gevolgen van substantiële aard. Hij behoudt zich echter het recht voor om hier op een later tijdstip bij U op terug te komen.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het Besluit. De Raad heeft geen zwaarwegende bezwaren tegen het Besluit, maar geeft u in overweging om het Besluit op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en/of aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Besluit op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het

uiteindelijke Besluit, stelt de Raad het op prijs als hij geïnformeerd wordt over de plaatsing van de definitieve tekst in het Staatsblad.

Hoogachtend,

mr. H. Rappa-Velt

Lid Raad voor de rechtspraak

BIJLAGE I: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

Artikel 1

Bij artikel 1 merkt de Raad op dat 'civiel' geen vastomlijnd begrip is. Hoewel de grondslagen van het Besluit en de NvT dit verhelderen is het wellicht een goed idee om een formulering te kiezen die duidelijk maakt dat het Besluit van toepassing is op het langs elektronische weg voeren van gerechtelijke procedures waarop de Algemene wet bestuursrecht of het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van toepassing zijn.

Artikel 2 lid 3

In de NvT staat bij de artikelsgewijze toelichting van artikel 2 lid 3 het volgende: "Dit neemt niet weg dat partijen wel langs elektronische weg kennis kunnen nemen van de uitspraak". De Raad geeft in overweging om in plaats van de woordkeuze "kennis kunnen nemen" te verduidelijken dat afschriften in niet-executoriale vorm via de elektronische weg verstrekt kunnen worden.